

Ukrainian culture, marked by problematic issues of research pursuit of the leading foreign and domestic thinkers.

Key words: *global crises, spiritual, moral and ethical values, the Ukrainian national idea, a spiritual rebirth, spiritual being.*

УДК 331.105:316

Г. М. Савранська
Київський коледж будівництва,
архітектури та дизайну

СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ФІЛОСОФСЬКА КАТЕГОРІЯ

У статті здійснено спробу узагальнити основні ідеї та поняття, що прийшли в сучасну соціальну філософію разом з новими реаліями соціального партнерства кінця ХХ – початку ХХІ століть. На шляху визначення змісту соціального партнерства здійснено систематизацію сучасних інтерпретацій цього феномена, форм, ступенів, рівнів його прояву.

Ключові слова: *соціальне партнерство, соціальна взаємодія, соціальний діалог.*

Постановка проблеми. Соціальне партнерство є важливим сутнісним елементом суспільної системи, необхідним для розвитку духовно стійкої, демократичної і правової держави. В цілому історія сучасності являє собою поступове становлення і поетапне втілення проекту модернізаційного співробітництва, що одержав назву «соціального партнерства». Але цей проект не є уніфікованим і однотипним, універсально-придатним для будь-якої країни або нації. В кожній державі система соціального партнерства характеризується особливою духовною, ціннісною і культурно-традиційною специфікою. Відносини соціального партнерства можуть зміцнити суспільне об'єднання і полегшити ціннісне включення України у світове співтовариство, засноване на правових і демократичних принципах свободи особи, громадянськості, толерантності та ліберальної економіки. Подібні завдання актуалізовані необхідністю розвитку українського суспільства, тому вимагають системного соціально-філософського вивчення соціального партнерства. Також необхідне теоретичне осмислення культурних і ціннісних факторів формування соціального партнерства, ідеології досягнення партнерських відносин у суспільстві, ціннісних основ формування і відновлення соціального партнерства у традиційному соціумі в умовах трансформації загального регіонального і поліетнічного простору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням соціального партнерства активно займаються в останні роки як вітчизняні вчені, так і зарубіжні філософи, соціологи й економісти, хоча традиції вивчення партнерських відносин і соціальної згоди в суспільстві існують ще з античних

часів.

Філософи XVII-XIX ст. залишили велику методологічну спадщину, що допомагає зрозуміти аксіологічний зміст проблеми соціального партнерства (П. Гольбах, Дж. Локк, Ш.-Л. Монтеск'є, Ж. Ж. Руссо та ін.). Зокрема, Г. Гегель у «Філософії права» визначав партнерство як договір, що виражає існуючу в суспільстві «загальну волю». При цьому подібний договір ґрунтується на конвенціональній угоді між індивідами.

У межах концепцій соціального еволюціонізму, які розвивали Г. Спенсер і його послідовники, соціальне партнерство досліджувалося як частина еволюційного процесу інтеграції окремих систем єдиного соціального організму.

У традиціях марксизму соціальне партнерство розглядається як інструмент свідомого ідеологічного маніпулювання і штучний політичний конструкт, що розробляють ідеологи – представники правлячого класу. Оскільки марксизм протягом майже сімдесятих років домінував у вітчизняній соціально-філософській думці, то не дивно, що партнерство розглядалося в основному в контексті співробітництва існуючих у Радянському Союзі класів (робітників і селян), а також «класового прошарку» у вигляді трудової інтелігенції (С. Булгаков, Б. Кагарлицький, Т. Ойзерман, Г. Плеханов та ін.). Західні прихильники марксистських напрямків (П. Андерсон, М. Буравий, К. Маккарті та ін.) вивчають суспільство соціального партнерства в контексті глобальної трансформації і росту класових конфліктів. На їхню думку, соціальне партнерство виникає в результаті появи ідеології певного типу, своєї «маски», що консолідує і координує колективні дії та приховує реальні економічні відносини і цілеспрямовану стратегію закріплення панування монополістичного капіталу в рамках західних країн.

З погляду послідовників сучасних макроісториків (І. Валлерстайн, Г. Дерлугян, С. Ейзенштадт, Ч. Тіллі та ін.), соціальне партнерство необхідне для мобілізації ідеологічних, фінансових і організаційних ресурсів та подолання глобальних загальносвітових викликів (в екологічній, політичній, фінансовій та інших сферах).

Істотний внесок у розробку розглянутих проблем взаємини суспільства і держави та можливості вибудовування стійкої системи партнерських відносини в суспільстві зробили філософи М. Бердяєв, М. Данилевський, І. Ільїн, Л. Карсавін, М. Лоський, В. Соловйов, П. Сорокін, М. Трубецькой, Г. Федотов, Г. Шпет та ін.

Російські релігійні мислителі (В. Розанов, Л. Тихомиров, С. Франк, П. Флоренський та ін.) досліджували відносини між владою і громадянським суспільством у контексті формування «національного духу» і «національного характеру». Вони вказували на роль православ'я і державних традицій у формуванні партнерських відносин у суспільстві, а також на певну недосконалість цих відносин у порівнянні із західними європейськими країнами.

В 1980-х – 1990-х рр. у середовищі філософів герменевтичного напрямку

(Д. Антисері, Ж. Делез, Д. Реалі, А. Уайтхед, Х. Хофмайстер та ін.) виникло постмодерністське розуміння соціального партнерства як текстуального й символічного феномену, що потребує постійної інтерпретації й реінтерпретації. У цьому контексті особливе значення має виділення акторів соціального партнерства, їхніх дій і використовуваних символів.

В межах теорії міжнародних відносин і дипломатії питання міждержавного і міжблокового партнерства (включаючи стратегічне партнерство між окремими державами) вивчають історики і дослідники міжнародного права (В. Гутник, Б. Кузик, В. Манілов, М. Маргелов та ін.).

З 90-х рр. ХХ в. на пострадянському просторі (після тривалої перерви) розгорнулася дискусія з питань формування соціального партнерства. З'явилася велика кількість праць (Р. Абдулатипов, О. Ахієзер, О. Дугін, Л. Яковлев та ін.), в яких філософи досліджували зв'язок соціального партнерства з ідеологічним і національним розвитком суспільства, а також роль традицій і культури у формуванні соціального партнерства (В. Межуєв, А. Руткевич, І. Стефанов, Є. Шацький та ін.).

У той же час слід зазначити, що в Україні вивченням соціального партнерства займаються, головним чином, соціальні практики, правозахисники і представники некомерційних та благодійних організацій. Вивченням питань установа системних і партнерських відносин між владою, державними організаціями та іншими соціальними агентами в суспільстві займаються Н. Беляєва, В. Біленький, С. Будякова, Т. Васильєва, О. Кириченко, В. Комаровський, А. Лобанова, В. Лук'янов, С. Михайлова, С. Полатайка та ін. Учені, які працюють у цьому напрямі, досліджують форми співробітництва і взаємодії державних органів, адміністративних інститутів, недержавних некомерційних організацій, інститутів місцевого самоврядування, а також виникаючі при цьому організаційні конфлікти й протиріччя.

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Однак вищесказане не вичерпує всіх проблем, пов'язаних з формуванням соціального партнерства в Україні, факторами його формування й ідеологіями досягнення соціального партнерства в українському суспільстві, пошуком оптимального використання потенціалу соціального партнерства у традиційному суспільстві для вирішення ціннісних і транзитивних конфліктів.

Цілі статті полягають у з'ясуванні наявних суспільних умов у сучасному українському соціумі для започаткування та розвитку соціального партнерства в контексті державного управління соціальною безпекою. Для досягнення мети необхідно насамперед концептуалізувати поняття «соціальне партнерство».

Виклад основного матеріалу. В науковій літературі проблема генезису соціального партнерства та аналізу соціокультурних аспектів його виникнення розглядається як еволюція ідей солідарності, згоди, «суспільного договору» [10, 85–90]. Генезис соціального партнерства представ у вигляді послідовної зміни різних соціально-філософських, соціально-економічних парадигм теоретичного синтезу даної ідеї.

Перші витoki ідеї соціального партнерства відносяться до античного періоду і пов'язані з іменами Платона і Арістотеля. Становлення Афінського поліса ознаменувало собою появу першого структурно організованого співтовариства. Платон, орієнтуючись на цей поліс і виводячи модель «ідеальної держави», підкреслював його ключову відмінність від істотно природного стану суспільства, в якому панували культ сили і боротьби. Ця відмінність полягала в новому громадському порядку, ідеалом якого стали гармонія відносин рівних і вільних громадян, сумісного відкритого і раціонального обговорення та вирішення проблем [17]. Саме ці античні ідеї солідарності громадян як рівних і вільних індивідів склали перший синтез ідей соціального партнерства. В його основу покладено ідеї «природно цивільного стану суспільства», що прийшли на зміну моделі «істотно природного стану».

Подальший розвиток ідей соціального партнерства доводиться на XVI-XVII ст. і першу половину XVIII ст. У цей період посилюється синкретизм суспільства і держави, наростання внутрішніх суперечностей феодалізму як суспільної формації. Соціальне партнерство стає квінтесенцією ідеї «суспільного договору», що розвивається мислителями епохи французького Просвітництва, а потім і представниками німецької соціології. Одним з перших теоретичне обґрунтування необхідності соціального партнерства у вигляді встановлення певних правил соціального гуртожитку, так званого суспільного договору, зробив Т. Гоббс. Він показав, що природу людей обумовлює їх постійне устремління до влади, привілеїв, життєвих благ. Тому для запобігання хаосу, або, кажучи сучасною мовою, соціальних конфліктів, необхідне укладення «суспільного договору», ухвалення правил, яких люди згодні дотримуватися. Ідея «суспільного договору» знайшла свій розвиток також у працях П. Гольбаха, Д. Дідро, Дж. Локка, Ш. Монтеск'є, Ж-Ж. Руссо і інших мислителів епохи французького Просвітництва. Так, Жан-Жак Руссо, теоретик «суспільного договору», вважав, що такий договір може спрямувати стосунки між людьми в русло загальної згоди і миру [18]. В німецькій класичній філософії ідеї соціального партнерства відстоював Г. Лейбніц, який також вважав, що стан миру і згоди між людьми повинен досягатися на основі договору і соціального компромісу [12]. Отже, другий синтез концепції соціального партнерства йшов у руслі становлення і розвитку теоретичних конструктів природно-правової моделі суспільства.

Значний розвиток ідей соціального партнерства відбувся з кінця XVIII ст. до початку XX ст. У суспільній практиці це період зростання ролі держави в регулюванні суспільних процесів, ускладнення стратифікаційної структури суспільства. В теоретичному плані цей період ознаменований становленням і посиленням впливу раціоналістичних ідей і концепцій, в центрі уваги яких виявляються питання соціальної взаємодії. Даний етап синтезу ідей соціального партнерства пов'язаний з іменами Р. Гегеля, І. Канта, О. Конта, А. Сміта, а пізніше М. Вебера, Є. Дюркгейма, К. Маркса. Не дивлячись на протилежність теоретичних підходів і ідейно-політичних парадигм, всі вони, кожен зі своїх позицій, зробили значний внесок до раціоналістичного конструювання моделі

соціального партнерства. На даному етапі проблема узгодження інтересів соціальних груп активно розроблялася в працях Л. Бланки, Р. Оуена, А. Сен-Симона, Ш. Фур'є. Конструюючи ідеальне суспільство, вони затверджували необхідність узгодження інтересів у суспільних відносинах.

Вагомий внесок у розвиток концепції соціального партнерства зробили Є. Дюркгейм і О. Конт. У своєму дослідженні «Суспільний розподіл праці» [9] Дюркгейм показав, які матеріальні фактори і ідеї можуть зближувати соціальні прошарки, що мають протилежні інтереси, але які знаходяться в стані взаємозалежності через суспільний розподіл праці. Відсутність розуміння між класами, неврегульованість відносин, у тому числі і у зв'язку з відсутністю розвиненого професійного корпоративізму, Дюркгейм вважав відхиленням від норми, соціальною патологією. Принципово важливим для раціоналістичного розуміння феномена соціального партнерства стали праці М. Вебера [6]. Вони заклали основу для розвитку одного з ключових напрямів сучасної соціології – структурного функціоналізму. Аналізуючи ідеї, соціальні норми, цінності як віддзеркалення економічних факторів, М. Вебер побачив у них сили, що здатні серйозно впливати як на економіку, так і на суспільний розвиток у цілому. В Росії в цей період ідеї соціального партнерства в трудовій сфері розвивали В.В. Берві-Флеровський, Н.Х. Бунге, В.П. Літвінов-Фалінський, П.Б. Струве, М.І. Туган-Барановський та ін.[11].

В цілому, змістом третього етапу синтезу концепції соціального партнерства став переклад цієї моделі соціальної взаємодії з розряду ідеальних конструкцій у сферу соціальної реальності. Питання соціального партнерства стали, по суті справи, одним з головних предметів розробки нових світоглядних доктрин, зіткнення ідейно-політичних парадигм розвитку наукового знання про закони розвитку суспільства.

З середини ХХ ст. з появою нових теорій суспільного розвитку («індустріального суспільства», «постіндустріального суспільства», «цивілізаційного підходу», «постмодернізму»), подальшого розвитку отримали і ідеї соціального партнерства. Соціальне партнерство почало розглядатися як інструмент формування громадянського суспільства, як нова система цивілізованих суспільних відносин, що обумовлює формування соціальної держави. Цей етап розвитку концепції соціального партнерства пов'язаний з ідеями Д. Бела, А. Турена, У. Бека, Ю. Хабермаса, П. Андерсона, А. Селігмана, Р. Інглхарта та ін. дослідників, які висунули різні теорії громадянського суспільства і трансформацій сучасної цивілізації [8]. Відзначаючи появу нових теорій розвитку сучасних суспільств, що базуються на ідеях соціального партнерства, не можна не відзначити, що в основі багатьох з них покладено концепти теорії соціальної дії, блискуче розвиненої Т. Парсонсом. Консенсус, рівновага, згода є в парсонсовській теорії найважливішими ознаками нормального стану системи [16]. Саме ці категорії є системоутворюючими для соціального партнерства як способу охорони суспільства від соціальних конфліктів і потрясінь.

Найважливіший внесок в розуміння природи соціального партнерства,

особливо як комунікативного і діяльнісного феноменів, роблять концепти сучасних теоретиків соціальної науки: П. Бурд'є, Э. Гидденса, Н. Лумана, Ю. Хабермаса та ін. Аналіз соціального партнерства в термінах «комунікативної раціональності» Ю. Хабермаса [20], «інтерсуб'єктивного дискурсу» Е. Гидденса [7], з позицій теорії соціального поля П. Бурд'є [3], загальної теорії соціальних систем Н. Лумана [14] дозволяє розширити уявлення про соціальне партнерство як інтеграційний суспільний феномен, що конститує, до певної міри, не тільки соціальні зв'язки та взаємодії, але і саму соціетальну структуру суспільства.

З кінця 80-х рр. ХХ ст. концепція соціального партнерства почала активно розроблятися і в нашій країні. Спочатку як механізм вирішення трудових суперечок, а останніми роками – все більше і більше як технологія міжсекторної взаємодії, ця концепція стала однією з провідних тем наукових досліджень і суспільного дискурсу [22].

Філософський підхід розглядає соціальне партнерство через призму співвідношення суспільного і державного в категоріях «прогрес», «суспільні відносини», «солідарність», «об'єктивні потреби» і т. ін. Прикладом може слугувати таке визначення: соціальне партнерство – «специфічний тип суспільних відносин між соціальними групами, шарами, класами. Це процес створення єдиного соціокультурного простору, в якому мешкають різні суб'єкти, що згодні, незважаючи на відмінність інтересів, дотримуватися загальних «правил гри», партнерські норми» [10].

Соціологічний підхід полягає в аналізі, в першу чергу, соціально-структурного компоненту, функціональних і соціокультурних особливостей даного феномену. Однією з соціологічних дефініцій соціального партнерства можна вважати визначення, яке надав В.А. Міхєєв: «Соціальне партнерство – це система відносин його основних суб'єктів і інститутів з приводу положення, умов, змісту і форм діяльності різних соціально-професійних груп, спільностей, шарів» [15, 116]. Автор праці «Соціально-політичне партнерство в контексті українських реалій: постановка проблеми» інтерпретує соціальне партнерство як соціальну дію, що заснована на відчутті людської солідарності і розподілу відповідальності за вирішення проблем» [13]. Дослідники, які аналізують політичні аспекти розвитку суспільства, процеси демократизації, розглядають соціальне партнерство як політичний інститут, відзначаючи ту роль, яку воно грає в питаннях забезпечення політичної стабільності суспільства, узгодженні та реалізації політичних інтересів різних соціальних шарів, груп населення. В такому контексті соціальне партнерство трактується як інститут, що забезпечує «надання відповідних прав різним соціальним групам, шарам, брати участь у політичних і економічних процесах вироблення й ухвалення рішень з актуальних проблем розвитку суспільства» [15, 21]. Наголошується, що «соціальне партнерство нерозривно пов'язане та взаємообумовлене в своєму функціонуванні з політичними інститутами і політичними процесами» [21, 208].

Підставою для систематизації інтерпретацій соціального партнерства є

сфера, обхват, зона дії соціального партнерства. В науковій літературі, у зв'язку з цим, зустрічаються дві протилежні одна одній суперпозиції. Прихильники першого підходу розглядають соціальне партнерство як взаємодію в рамках усього соціуму. Умовно кажучи, це спосіб існування суспільства, всіх його індивідів, шарів, соціальних груп. Соціальне партнерство, відповідно, це умова стійкого розвитку соціуму. При такому підході полем дії даного феномена є весь соціальний простір. Інші автори обмежують, як коло суб'єктів соціального партнерства, так і часовий період дії цього феномена, а також умови його об'єктивації. Ілюстрацією першого підходу можна вважати дефініцію соціального партнерства, яку надає І. Валлерстайн: «соціальне партнерство – це відношення між основними соціальними групами суспільства в здійсненні певного соціального порядку, що побудовано на можливості і необхідності обліку та реалізації інтересів сторін на основі згоди і взаєморозуміння» [4]. Прихильники другого підходу виділяють різні сфери дії соціального партнерства, та розглядають його як особливі технології взаємодії соціальних суб'єктів з метою реалізації специфічних інтересів [1]. Критеріями соціального партнерства більшість прихильників другого підходу вважають, по-перше, інституційний характер сторін, що вступають у відносини партнерства, по-друге, ступінь зрілості, самоорганізованості, впливовості цих сторін [5]. Соціальне партнерство в цій парадигмі представляється партнерством соціальних інститутів, організаційних структур, а не абстрактних соціальних груп, шарів суспільства. Зокрема, якщо йдеться про трудову сферу, то говорять про партнерство союзів працедавців, об'єднань працівників, інститутів влади, а міжсекторне партнерство розглядається як взаємодія органів влади, некомерційних організацій, бізнесу [22].

Предметом наукового дискурсу в контексті розвитку соціального партнерства є також оцінка умов і передумов об'єктивації цього феномена. Окремі автори зв'язують розвиток відносин соціального партнерства винятково з ринковою економікою. Соціальне партнерство – особливий тип соціально-трудова відносин, що властивий ринковому суспільству, забезпечує оптимальний баланс реалізації оптимальних інтересів різних соціальних груп, в першу чергу найманих робітників і працедавців. Іншими словами, умовою виникнення соціального партнерства є поява приватної власності на засоби виробництва, що розділяє суспільство на працедавців (власників) і найманих робочих.

Автори концепції міжсекторного соціального партнерства задають інші критерії існування цього феномена. Вони обумовлюють існування соціального партнерства наявністю у країні громадянського суспільства. Соціальне партнерство – це дія в межах громадянського суспільства, що припускає активну роль громадськості [22]. Сьогодні, як відомо, в країні ведеться активна дискусія про існування громадянського суспільства в Україні. Остання теза вводить у цей дискурс і проблему розвитку міжсекторного соціального партнерства.

Важливою підставою систематизації дефініцій соціального партнерства є

суб'єктна, об'єктна і наочна характеристика даного феномена. За цією підставою в науковій літературі зустрічаються дві основні позиції дослідників. З поглядів першої групи авторів, суб'єктами соціального партнерства виступають соціально однорідні групи, шари суспільства. При цьому постулюються дві основні тези. По-перше, суб'єкти соціального партнерства – це не окремі індивіди, а групи людей. По-друге, індивіди, котрі входять в ці групи, усвідомлюють по низці ознак свою соціальну ідентичність, яка обумовлює їх згуртованість у межах даної групи та відмінність їх від інших груп індивідів. Як правило, ця соціальна ідентичність підкріплюється ще спільністю інтересів, потреб або цінностей [2]. Другий підхід полягає в тому, що як партнери, розглядаються не самі соціальні групи або шари, а інститути, що представляють інтереси цих груп. Маються на увазі інститути влади, інститути громадянського суспільства і т. ін. «Соціальне партнерство, – зазначає В. А. Міхєєв – це одна з форм взаємодії інститутів держави і громадянського суспільства» [15, 248].

Висновки і перспективи подальших розвідок. Систематизація основних інтерпретацій категорії соціального партнерства дає змогу дійти таких висновків. По-перше, інтерпретації соціального партнерства характеризуються значним різноманіттям, яке обумовлене як різницею дисциплінарних підходів, з позицій яких розглядається даний феномен, так і сферою дії соціального партнерства та, як наслідок, його суб'єктною і об'єктною характеристикою. Сутність основних інтерпретацій соціального партнерства зводиться до визначення його як системи взаємодії між різними соціальними суб'єктами, що забезпечує узгодження і реалізацію інтересів цих суб'єктів.

По-друге, простежуються два основні принципові підходи до трактування соціального партнерства. Перший підхід, який можна умовно назвати концептуальним, представляє соціальне партнерство як відносини між різними соціальними шарами, групами, спільнотами в масштабах всього соціуму. Другий підхід, який можна умовно іменувати інструментальним, розглядає соціальне партнерство як технологію взаємодії соціальних суб'єктів в межах конкретної сфери життєдіяльності: соціально-трудова, сфері зайнятості і ринку праці, соціальній сфері і т. ін.

По-третє, здійснюється посилення впливу соціального партнерства на різні сторони суспільного розвитку, що постулює важливість використання його потенціалу при вирішенні практичних завдань управління політичною, економічною, соціальною та духовною сферами життя суспільства.

Узагальнення етапів генезису та основних підходів до визначення соціального партнерства надає можливість щодо подальшого проведення дослідження, а саме, розкрити проблему формування і розвитку міжсекторного соціального партнерства в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Акулов В. Б. Теория организации: Учебное пособие // В. Б. Акулов, М. Н. Рудаков – Петрозаводск: ПетрГУ, 2002. – 368с.

2. Анисимов О. С. Маркс: экономическая онтология, метод, мир деятельности / О. С. Анисимов. – М. : ИФ РАН, 2002. – 323 с.
3. Бобров В. В. Социальное развитие: сущность, условия и критерии устойчивости / В.В. Бобров. – Новосибирск : Изд-во СО РАН, 2005. – 230 с.
4. Бурдые П. Социальное и физическое пространства: Проникновение и присвоение / П. Бурдые // Социология политики. – М. : Socio-Logos, 1993. – С. 33–52.
5. Валлерстайн И. Конец знакомого мира / И. Валлерстайн: Социология XXI века / Пер. с англ. под ред. Б. Л. Иноземцева; Центр исследований постиндустриального общества. – М. : Логос, 2003. – 368 с.
6. Василькова В. В. Порядок и хаос в развитии социальных систем: Синергетика и теория социальной самоорганизации / В. В. Василькова. – СПб.; Лань, 1999. – 420 с.
7. Вебер М. Теоретическая социология / М. Вебер // Антология: В 2 ч. / Пер. с англ, фр, нем, ит.; сост. и общ.ред. С.П. Баньковской. – М. : Книжный дом «Университет», 2002. – 538 с.
8. Гидденс Э. Устроение общества: Очерк теории структуризации / Э. Гидденс. – 2-е изд. – М. : Академический Проект, 2005. – 528 с.
9. Громов И. А. Западная социология / И. А. Громов, А. Ю. Мацкевич, В. А. Семенов. – СПб. : Изд-во ДНК, 2003. – 286 с.
10. Дюркгейм Э. О разделении общественного труда. Метод социологии / Э. Дюркгейм // Пер. с фр. – М. : Наука, 1991. – 757 с.
11. Иванов С. А. Социальное партнерство как феномен цивилизации / С. А. Иванов // Журнал социологии и социальной антропологии. – 2005. – Т. 8. – № 3. – С. 79–99.
12. Історія економіки та економічної думки: Курс лекцій / Авт. кол.: С. В. Степаненко (кер. авт. кол.), В. М. Фещенко, С. Н. Антонюк, Н. О. Тимочко та ін. – К. : КНЕУ, 2006. – 664 с.
13. Лейбниц, Г. В. Опыты теодицеи о благости Божьей, свободе человека и начале зла / Г. В. Лейбниц // Сочинения: В 4 т.: Пер. с фр. – М. : Мысль, 1989. – Т. 4.: – С. 49–74.
14. Лобанова А. С. Соціально-політичне партнерство у контексті українських реалій: постановка проблеми / А. С. Лобанова // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства: Збірник наукових праць. – Випуск 16. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна. – 2010. – 716 с.
15. Луман, Н. Социальные системы. Очерк общей теории / Н. Луман // Пер. с нем. И. Д. Газиева; под ред. Н. А. Головина. – СПб. : Наука, 2007. – 648 с.
16. Михеев В. А. Основы социального партнерства: теория и политика / В. А. Михеев: Учеб. для вузов. – М. : Экзамен, 2001. – 448 с.
17. Парсонс Т. Понятие общества: компоненты и их взаимоотношения / Т. Парсонс // THESIS: теория и история экономических и социальных институтов и систем: Альманах, 1993. – Т. 1. – Вып. 2. – С. 94–122.
18. Платон. Государство / Платон // Государство. Законы. Политика /

[Предисл. Е.И.Темнова]. – М. : Мысль, 1998. – С. 63–382.

19. Руссо Ж. Ж. Об общественном договоре. Трактаты / Ж.Ж. Руссо / Пер. с фр. – М. : «КАНОН-пресс», «Кучково поле», 1998. – 416 с.

20. Франк С. Л. Духовные основы общества / С.Л. Франк. – М. : Республика, 1992. – 512 с.

21. Хабермас Ю. Философский дискурс о модерне. Пер. с нем. – М. : Издательство «Весь Мир», 2003. – 416 с.

22. Цвих В. Ф. Система соціального партнерства: проблеми формування та функціонування / В. Ф. Цвих, Д. В. Неліна // Політологічний вісник: Збірник наукових праць: Вип. № 13. – К. : Т-во «Знання» України, 2003. – С. 203–215.

23. Якимец В. Н. Межсекторное социальное партнерство: основы, теория, принципы, механизмы / В. Н. Якимец. – М. : Едиториал УРСС, 2006. – 384 с.

РЕЗЮМЕ

Г. Н. Савранская. Социальное партнерство как философская категория.

В статье осуществлена попытка обобщить основные идеи и понятия, которые пришли в современную социальную философию вместе с новыми реалиями социального партнерства конца XX – начала XXI веков. На пути определения содержания социального партнерства осуществлена систематизация современных интерпретаций этого феномена, форм, степеней, уровней его проявления.

Ключевые слова: социальное партнерство, социальное взаимодействие, социальный диалог.

SUMMARY

G. N. Savranskaya. Social Partnership as Philosophical Category.

An attempt to generalize basic ideas and concepts which came in modern social philosophy together with new realities of social partnership of the end of the XX – beginning of the XXI centuries is made in the article. On the way of determination of maintenance of social partnership systematization of modern interpretations of this phenomenon, forms, degrees, levels of its display is carried out.

Key words: social partnership, social co-operation, social dialog.